



**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, M. DCC. XIX.

Casus II. Argumentum. Fundator in limine Foundationis Beneficii an possit
reservate Jus Instituendi Inferiori habenti Jurisdictionem Ordinariam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72172)

ARGUMENTUM.

Fundator in limine foundationis Beneficii an possit reservare jus instituendi inferiori habenti jurisdictionem ordinariam.

SUMMARIUM.

- 1 Referuntur Doctores tuentes posse in limine foundationis Beneficii reservari Institutionem inferioribus.
- 2 Institutio, non obstante, quod sit reservata inferiori, adhuc spectat ad Episcopum.
- 3 Episcopus non potest dispensare in Canone Concilii Generalis.
- 4 Jus instituendi considerari potest reservatum inferiori pluribus modis; & qui sint isti modi; Vide ibi.
- 5 Concilium non prohibet, nec tollit jus instituendi reservatum inferioribus in foundationibus præteritis secutis ante Concilium.
- 6 Prohibet tamen reservari institutionem simplici inferiori in futuris foundationibus de consensu Episcopi; secus de consensu, & beneplacito Apostolico; ut n.7.
- 8 Non prohibet reservari institutionem inferiori habenti jurisdictionem quasi Episcopalem, & num.9.
- 10 Quod institutio spectet ad Ordinarium, & non ad alium simplicem inferiorem procedit in Beneficiis collatis, secus in Cappellaniis merè laicalibus.

CASUS II.

CUIdam Abbati habenti Jurisdictionem quasi Episcopalem in propria Abbazia reservatum fuit à Fundatore in limine foundationis Beneficii A de consensu Episcopi jus instituendi; quæritur an hujusmodi reservatio sustineatur?

- 1 Facit pro validitate reservationis juris instituendi favore dicti Abbatis communis sententia nonnullorum Doctorum, qui floruerunt tam ante, quàm post Concilium, expressè tuentes, posse in limine foundationis Beneficii apponi conditionem quod institutio spectet ad inferiorem, ità enim docent *Abbas in cap. cum dilectus de consuetud. n.5.*, ibi = *Nota quin-*

to &c. quod Episcopus potest in fundatione Ecclesie ad petitionem Patroni transferri in alium jus confirmandi Prælatum illius Ecclesie = *Lambertin. de jurepat. lib.1.p.1. quæst. 9. art. 1. n.96.*, ibi = *Limita*, & tertio hanc tertiam conclusionem procedere, scilicet Patronum in limine foundationis posse apponere conditiones etiam contra jus commune de consensu Episcopi, quando ille conditiones referantur ad personam capace[m], puta quod institutio pertineat ad inferiorem Prælatum = *Barbos. de offic. & potest. Epis. par.3. alleg.72. num.178. in fin.*, ibi = *Et ideo in ipsa fundatione conditionem apponi posse quod institutio spectet ad inferiorem de consensu Episcopi* = *Card. de Luc. de jurepat. disc. 64. n. 32.*, ibi = *Cum ex lege foundationis, vel ex consuetudine, vel Privilegio, aut alio jure, id pertinere etiam possit ad inferiorem, puta ad capitulum, vel ad aliquam Dignitatem, seu Canonicum,* quin imò etiam ad Prælatum Regularem, quamvis agatur de Beneficio Saculari = *Palma Nep. alleg.159. num.30. tom.2. Rot. decis. 382. num. 2. coram Dunozett. & decis. 110. n.4. 18. & 19. coram Bich. & decis. 80. n.2. cor. Merlin.*

E' contra facit clara, & literalis dispositio S. Concilii Tridentini in hoc Canone, ubi expressè prohibet reservari jus instituendi aliis, quam Episcopo; immò *Felinus in cap. cum venerabilis de exception. num.32. & seq.* docet quod non obstante quod institutio esset reservata inferiori, adhuc spectaret ad Episcopum, ibi = *Ess enim regulare, quod provisio Ecclesiarum, quæ subsunt plebibus, vel aliis Ecclesiis inferioribus spectat ad Episcopum &c. etiam si Fundator Ecclesie ordinaret quod institutio ipsius non spectaret ad Episcopum, sed ad inferiorem* = *Minimè attento quod institutio fuerit reservata in limine foundationis favore inferioris de consensu Episcopi, quia Episcopus non potest minuire jus Episcopale in præjudicium successorum, nec potest dispensare in Canone Concilii Generalis. Ventrigl. in prax. p.2. annot.1. §.3. n.45.*

- 4 Pro resolutione tamen hujus quæstionis sciendum est jus instituendi considerari posse multipliciter reservatum favore inferioris; Potest namque esse reservatum Primò, in foundationibus Beneficiorum præteritis, & factis ante Concilium;

- lium; Secundò, in foundationibus Beneficiorum futuris post Concilium favore simplicis inferioris de consensu solius Episcopi. Tertio; in foundationibus futuris post Concilium favore simplicis inferioris de consensu, & beneplacito Apostolico. Quarto, in foundationibus futuris post Concilium favore inferioris habentis jurisdictionem quasi Episcopalem.
- 5 Concilium Tridentinum in hoc Canone non prohibet, nec tollit jus instituendi reservatum inferiori in foundationibus præteritis sequentibus ante Concilium, quia ibi mentionem non facit de præteritis reservationibus juris instituendi favore inferiorum, & consequenter illas comprehendere nequit, cum de natura constitutionis sit non transire ad præterita, nisi faciat mentionem de præteritis. *Gloss. in cap. ex frequentibus de instit. in configurat. casus in fin.*, sed tales reservationes sunt servandæ, & inferiori, cui ex lege foundationis, aut privilegio, aut ex immemorabili competit ante Concilium jus instituendi, poterit instituere, & in hoc jure continuare. *Garz. de benef. par. 9. cap. 3. num. 19. vers. decima, Ventrigl. in prax. part. 2. annot. 1. §. 3. n. 44. Bertachin. vot. decis. 199. n. 5. S. Cong. Concilii in Civitatis Castellii Canoniatuum 31. Martii 1685. & in Vulteranen. juris instituendi 3. Augusti 1686. Burgen. juris instituendi 20. Decembris 1687. Rot. in Burgen. juris instituendi 23. Junii 1690. coram bo. me. Molines post Monacell. par. 2. dec. 22. n. 5.*
- 6 Prohibet tamen reservari institutionem tam auctorizabilem, quam collativam simplici inferiori, non habenti jurisdictionem quasi Episcopalem in futuris foundationibus Beneficiorum etiam de consensu Episcopi; juxta *Fagnan. in cap. cum Ecclesia Vulterana de elect. num. 32. Vivian. de jurepat. lib. 12. cap. 3. num. 9. Ventrigl. in prax. part. 2. annot. 1. §. 3. n. 40. Bertachin. ubi supra n. 5. Rot. dicta decis. 22. n. 4. 6. & seqq. post Monacell. par. 11. & dixi superius Par. 2. Can. XXVII. Cas. 3. num. 28.*
- 7 Non prohibet reservari jus instituendi favore simplicis inferioris in futuris foundationibus de consensu, & beneplacito Apostolico; ut tradunt *Corradin. in prax. benef. lib. 4. cap. 3. num. 26. Garz. de benef. par. 9. cap. 3. num. 19. vers. undecima. Piton. discept. Eccles. 22. n. 42.*
- 8 Neque prohibet reservari in futurum idem jus instituendi inferiori habenti jurisdictionem quasi Episcopalem de consensu Episcopi, ut testantur *Corrad. ubi supra Fagnan. in cap. cum Ecclesia Vulterana de elect. num. 32.*, ibi = *Et S. Cong. ejusdem Concilii interpret. consultata, an in juribus patronatus, que post Concilium acquiruntur, reservari possit institutio alteri, quam Episcopo, respondit non posse in Ecclesiis etiam exemptis, nisi rector illius ordinaria fungeretur jurisdictione* = *Ventrigl. in prax. par. 2. annot. 1. §. 3. num. 42.*, ibi = *Ampliat. &c. ut nec etiam in Ecclesiis exemptis possit reservari jus instituendi in jurepatronatus alteri inferiori, quam Episcopo, nisi Rector prædictæ Ecclesiæ fuerit ordinarius, ordinariaque fungatur jurisdictione, tunc enim potest illi reservari institutio* = *Bertachin. vot. dec. 199. n. 4. Rot. dicta dec. 22. n. 8. post Monacell. ubi supra par. 11.*
- 9 Quod clarè colligitur etiam ex duobus subsequenter capitibus ejusdem Concilii; disponitur enim in *cap. 18. sess. 24. de reform.*, de quo infra *Can. X.*, quod Episcopus debeat ex concurrentibus ad Parochialem eligere digniorem, quem Patronus præsentet habenti instituere, quando institutio spectat ad alium, quam ad Episcopum, ibi = *Cum verò Institutio ab alio, quam ab Episcopo erit facienda, tunc Episcopus solus ex dignis eligat digniorem, quem Patronus ei præsentet, ad quem institutio spectat* = *Et in cap. 9. sess. 25. de reform. de quo infra Can. XII.* præcipitur, quod instituendi ab inferioribus sint ab Episcopo examinandi, ibi = *Quod si ad inferiores institutio pertineat, ab Episcopo tamen &c. examinentur: alioquin institutio ab inferioribus facta irrita sit, & inanis* = Ergo Concilium præsupponit posse inferiores instituere, adeoque in hoc Canone non prohibet, nec tollit jus instituendi quibuscumque inferioribus; sed solum inferioribus illis jurisdictione Episcopali carentibus; firmo remanente jure instituendi apud illos inferiores, quibus ante Concilium fuit jus instituendi reservatum, vel apud illos inferiores, qui habent jurisdictionem quasi Episcopalem; Et in hoc sensu procedunt omnes auctoritates superius allatæ §. *Facit*.
- Ex quibus jam patet affirmativa resolutio

Initio præsentis quæstionis; cum jus instituendi fuerit in casu præsentis reservatum in limine foundationis Beneficii de consensu Episcopi inferiori habenti Jurisdictionem quasi Episcopalem. Cæterum
 10 quod institutio spectet ad Ordinarium, & non ad alium simplicem inferiorem procedit in Beneficiis collativis, secus in Cappellaniis merè Laicalibus; respectu

namque harum fundator non solum potest reservare plenam, & liberam dispositionem simplici inferiori; verum etiam ipsismet Laicis, eis relinquendo electionem, seu deputationem, seu provisionem, seu positionem Cappellani, cum prohibitione nè ordinarius, aut alius superior se se intromittat; juxta superius deducta
 Par. 2. Can. 4. 5. 6. 7. & 8. Caf. 3. n. 1.

C A N O N I I I.

CONCILIUM TRIDENTINUM Sess. XIV. Cap. XIII.

NON liceat præterea Patrono cujusvis privilegii prætextu aliquem ad Beneficia sui juris patronatus, nisi Episcopo loci ordinario, ad quem provisio, seu institutio ipsius Beneficii, cessante privilegio, jure pertineret, quomodo præsentare: aliàs præsentatio, ac institutio, forsitan, & secutæ, nullæ sint, & esse intelligantur.

C O M M E N T A R I U M.

EX hoc Canone sequens deducitur conclusio.

PRÆSENTATIO FIERI DEBET CORAM ORDINARIO HABENTE INSTITUERE, ALIAS IPSA, ET INSTITUTIO INDE SECUTÆ, SUNT NULLÆ = Quam conclusionem probant etiam *Roch. de Curt. de jurepat. verb. honorificum num. 76. & 81. Lambertin. eodem tract. lib. 2. par. 2. quæst. 4. art. 1. n. 1. & art. 4. n. 2. Vivian. eodem tract. lib. 8. cap. 7. num. 1. Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 6. num. 33. Card. de Luc. de jurepat. disc. 64. num. 31. Rot. decis. 2. num. 9. coram Priolo, & decis. 889. num. 1. coram Merlin., & deduxi superius Par. 2. Can. 4. 5. 6. 7. & 8. in Comment. Conclus. quarta.*

I. Ratio hujus Conclusionis desumitur hinc ex *Canone I.* quia nimirum Episcopus debet examinare, & inquirere an Præsentatus sit idoneus, quod fieri non potest, nisi præsentetur, & exhibeatur coram ipso; Quod procedit sive institutio spectet ad Episcopum, sive ad inferiorem; cum hac tamen differentia, quod si institutio spectat ad Episcopum; præsentatio est coram eo facienda, tum quoad effectum institutionis, tum quoad effectum examinis; si verò spectat ad inferiorem, præsentatio est coram eo facienda, quoad effectum examinis dumtaxat *Garz. de benef. par. 9. cap. 3. n. 19. vers. duodecimo Lotter. de re benef. lib. 2. d. quæst. 6. n. 33. Barbof. hic num. 1.*

Ultra casus superius examinatos *Par. I. Can. V.*, sequentia hinc differuntur: